

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 30 maj 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Social trygghet för migrerande arbetstagare – Samordning av de sociala trygghetssystemen – Förordning (EG) nr 883/2004 – Materiellt tillämpningsområde – Artikel 3 – Medlemsstaternas förklaring i enlighet med artikel 9 – Övergångspension – Kvalificering – Lagstadgad förtida pension – Uteslutning av regeln om sammanläggning av perioder enligt artikel 66”

I mål C-517/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Appellationsdomstolen i Gdańsk, tredje avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål, Polen) genom beslut av den 20 september 2016, som inkom till domstolen den 4 oktober 2016, i målet

Stefan Czerwiński

mot

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av tillförordnade avdelningsordföranden A. Borg Barthet samt domarna M. Berger och F. Biltgen (referent),

generaladvokat: E. Tanchev,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku, genom A. Bołtruczyk, radca prawny,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Danmarks regering, genom J. Nymann-Lindgren, N. Lyshøj och C. Thorning, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: polska

- Europaparlamentet, genom A.-M. Dumbrăvan och A. Pospíšilová Padowska, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska unionens råd, genom A. Norberg och K. Pleśniak, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom D. Martin och A. Szmytkowska, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 1, 3 och 9 samt giltigheten av artikel 66 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 2004, s. 1, och rättelse i EUT L 200, 2004, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 465/2012 av den 22 maj 2012 (EUT L 149, 2012, s. 4) (nedan kallad förordning nr 883/2004).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Stefan Czerwiński och Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku (institution för social trygghet, försäkringskassan i Gdańsk, Polen) (nedan kallad ZUS). Målet rör ZUS vägran att för beviljande av övergångspension beakta pensionsgrundande perioder som hänför sig till verksamhet som utövats av den berörda personen i andra av Europeiska unionens eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdets (EES) medlemsstater.

Tillämpliga bestämmelser

Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

- 3 I artikel 29 i Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 3) anges följande:

”För att genomföra fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare skall de avtalsslutande parterna inom den sociala trygghetens område i enlighet med bestämmelserna i bilaga VI särskilt se till, vad avser arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar, att

 - a) alla perioder som beaktas enligt lagstiftningen i de olika länderna läggs samman för förvärvande och bibehållande av rätten till förmåner och för beräkning av förmånernas storlek,
 - b) förmåner betalas ut till personer bosatta inom de avtalsslutande parternas territorier.”
- 4 I bilaga VI till Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, i dess lydelse enligt gemensamma EES-kommitténs beslut nr 76/2011 av den 1 juli 2011 (EUT L 262, 2011, s. 33) nämns under punkt I, med rubriken ”Allmän samordning av social trygghet”, förordning nr 883/2004 och senare ändringar av denna.

Unionsrätt

- 5 Skäl 33 i förordning nr 883/2004 har följande lydelse:

”Det är nödvändigt att denna förordnings tillämpningsområde omfattar lagstadgad förtida pension för att på så sätt garantera likabehandling och möjlighet till export av förmåner knutna till förtida pension, liksom utgivande av familje-, sjuk-, moderskaps- och faderskapsförmåner till berörda personer i enlighet med bestämmelserna i denna förordning. Det är emellertid lämpligt att utesluta regeln om sammanläggning av perioder eftersom lagstadgad förtida pension endast finns i ett mycket begränsat antal medlemsstater.”

- 6 Artikel 1 i förordningen har rubriken ”Definitioner”, och den lyder enligt följande:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

x) *förmån vid förtida pensionering*: alla kontantförmåner som inte är förmåner vid arbetslöshet och förtida förmåner vid ålderdom som från och med en bestämd ålder utges till en arbetstagare som har minskat sin yrkesverksamhet, upphört att vara yrkesverksam eller för tillfället inte är yrkesverksam, fram till den ålder då denne kan få ålderspension eller förtida pension, och vilka inte innebär något krav på att ställa sig till arbetsförmedlingens förfogande i den behöriga staten. En förtida förmån vid ålderdom är en förmån som utges före den ålder som normalt krävs för rätt till pension och som antingen utges även när denna ålder har uppnåtts, eller ersätts med en annan förmån vid ålderdom.

...”

- 7 Artikel 3 i nämnda förordning har rubriken ”Sakområden”. I artikel 3.1 föreskrivs följande:

”Denna förordning skall tillämpas på all lagstiftning om de grenar av den sociala tryggheten som rör

...

d) förmåner vid ålderdom,

...

i) förmåner vid förtida pensionering,

...”

- 8 Artikel 6 i samma förordning har följande lydelse:

”Om inte annat följer av denna förordning, skall den behöriga institutionen i en medlemsstat enligt vars lagstiftning

- erhållande, bibehållande eller återfående av rätt till förmåner,
- täckning genom annan lagstiftning, eller
- tillgång till eller undantag från obligatorisk eller frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring,

villkoras av att försäkrings-, anställnings-, egenföretagar- eller bosättningsperioder har fullgjorts, i nödvändig utsträckning beakta perioder som har fullgjorts enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat som om de vore perioder som fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.”

- 9 I artikel 9 i förordning nr 883/2004 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall till Europeiska gemenskapernas kommission skriftligen anmäla de förklaringar som avses i artikel 1 led 1, den lagstiftning och de system som avses i artikel 3, de konventioner som ingåtts som avses i artikel 8.2 och de minimiförmåner som avses i artikel 58 samt de ändringar i sak som företas senare. I anmälningarna skall anges tidpunkten för ikraftträdandet av lagstiftningen och systemen i fråga eller, när det gäller de förklaringar som avses i artikel 1 led 1, den tidpunkt från och med vilken denna förordning skall tillämpas på de särskilda system som anges i medlemsstaternas förklaringar.

2. Dessa anmälningar skall årligen överlämnas till Europeiska gemenskapernas kommission och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.”

- 10 I artikel 66 i förordningen anges att ”[o]m det för rätt till förtida pension enligt den tillämpliga lagstiftningen krävs fullgjorda försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, skall artikel 6 inte tillämpas”.

Polsk rätt

- 11 Det anges i artikel 3.1 i ustawa o emeryturach pomostowych (lag om övergångspension), av den 19 december 2008, i dess konsoliderade version (Dz. U. från år 2015, position 965) (nedan kallad lagen om övergångspension) att med ”arbete som utförs under särskilda omständigheter” avses arbeten förenade med risker som med stigande ålder med hög sannolikhet kan leda till kroniska hälsobesvär och som utförs under särskilda omständigheter till följd av naturkrafter eller tekniska processer, som trots tekniska, organisatoriska och medicinska förebyggande åtgärder ställer krav på arbetstagarna som går utöver deras förmåga – vilken till följd av åldrandeprocessen begränsas redan före uppnående av pensionsåldern – så att fullgörandet av deras arbetsuppgifter försvåras. En förteckning över arbeten som utförs under särskilda omständigheter finns i bilaga 1 till denna lag.

- 12 I artikel 3.3 i nämnda lag anges att med ”arbete av särskild art” avses arbeten som ställer krav på särskilt ansvar eller särskilda fysiska och psykiska egenskaper och som redan före uppnående av pensionsåldern, till följd av nedsatta fysiska och psykiska egenskaper på grund av åldrande, inte kan utföras på ett fullgott sätt och utan att äventyra allmän säkerhet, inbegripet andra människors liv och hälsa. En förteckning över arbeten av särskild art finns i bilaga 2 till denna lag.

- 13 I artikel 4 i lagen om övergångspension anges villkoren för att ha rätt till övergångspension. Arbetstagaren måste sålunda

”1) vara född efter den 31 december 1948

2) under minst 15 år ha utfört arbete under särskilda omständigheter eller av särskild art

3) ha uppnått en ålder av minst 55 år (för kvinnor) eller minst 60 år (för män)

4) styrka en avgiftsbelagd eller icke-avgiftsbelagd period ... på 20 år (för kvinnor) eller 25 år (för män)

- 5) före den 1 januari 1999 ha utfört arbete av särskild art eller arbete under särskilda omständigheter i den mening som avses i artikel 3.1 och 3.3 i lagen om övergångspension eller artiklarna 32 och 33 i [ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (lag om avgångspension och andra pensioner som utbetalas av socialförsäkringskassan), av den 17 december 1998 (Dz. U. från år 2016, position 887)]
 - 6) efter den 31 december 2008 ha utfört arbete av särskild art eller arbete under särskilda omständigheter i den mening som avses i artikel 3.1 och 3.3 i lagen om övergångspension
 - 7) ha upphört med sitt arbete till följd av anställningsavtalets upphörande.”
- 14 Enligt artikel 8 i lagen om övergångspension har en arbetstagare som utför arbete under särskilda omständigheter enligt vad som anges i punkterna 20, 22 och 32 i bilaga 1 till denna lag och uppfyller de villkor som däri föreskrivs i artikel 4.1 och 4.4–4.7 rätt till övergångspension om han eller hon har uppnått en ålder om minst 50 år (för kvinnor) eller minst 55 år (för män), och under minst tio år har utfört arbete under särskilda omständigheter.
- 15 Enligt artikel 16 i lagen upphör rätten till övergångspension dagen före den dag då den berörda personen får rätt till ålderspension fastställd genom beslut av institutionen för social trygghet eller av en annan, i särskilda föreskrifter angiven myndighet med ansvar för pensioner, eller den dag då den berörda personen uppnår pensionsålder, eller den dag den berörda personen avlider.
- 16 Artikel 6.1 och 6.2 i lagen om avgångspension och andra pensioner som utbetalas av socialförsäkringskassan (nedan kallad lagen om avgångspension) innehåller följande bestämmelser:
- ”1. Pensionsgrundande perioder är
- Försäkringsperioder
- ...
2. Som pensionsgrundande perioder räknas även följande perioder före den 15 november 1991 för vilka sociala avgifter erlagts eller för vilka det inte förelåg någon skyldighet att betala sociala avgifter:
- 1) Anställningsperioder efter uppnådd 15 års ålder:
 - ...
 - d) för polska medborgare i utlandet – hos andra utländska arbetsgivare, när sociala avgifter har erlagts i Polen under arbetsperioden i utlandet ...”

Målet vid den nationella domstolen, tolkningsfrågorna och giltighetsfrågan

- 17 Stefan Czerwiński, som är född den 1 januari 1951, hade styrkt sina uppgifter om 23 år och 6 månader av avgiftsbelagda och icke-avgiftsbelagda perioder i Polen.
- 18 Under åren 2005–2011 hade han dessutom arbetat som andre fartygsmekaniker på ett fartyg i Tyskland och som maskinbefäl på ett fartyg i Norge. Under dessa perioder betalade han sociala avgifter till den tyska respektive den norska institutionen för social trygghet.
- 19 Den 12 juni 2013 lämnade han in en ansökan till ZUS om övergångspension.

- 20 Genom beslut av den 31 juli 2013 nekade ZUS Stefan Czerwiński övergångspension med motiveringen att denne inte hade styrkt att han den 1 januari 2009 i minst 15 år hade utfört arbete under särskilda omständigheter eller av särskild art, i den mening som avses i artikel 3.1 och 3.3 i lagen om övergångspension, eller att han uppfyllde kravet på 25 år av avgiftsbelagda eller icke-avgiftsbelagda perioder.
- 21 Stefan Czerwiński överklagade beslutet.
- 22 Genom dom av den 28 januari 2015 ogillade Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Regionala domstolen i Gdansk, sjunde avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål, Polen) överklagandet. Enligt domstolen hade Stefan Czerwiński styrkt att han arbetat 15 år under särskilda omständigheter i enlighet med vad som krävdes enligt lag, men han uppfyllde inte kravet på 25 års pensionsgrundande perioder. De perioder då han betalat avgifter i utlandet kunde nämligen inte beaktas för detta ändamål.
- 23 Domen överklagades till Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Appellationsdomstolen i Gdansk, tredje avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål, Polen) som finner att det råder osäkerhet om hur övergångspensionen ska kvalificeras.
- 24 Även om de polska myndigheterna i sin förklaring i enlighet med artikel 9 i förordning nr 883/2004 uppgav att övergångspensionerna tillhör kategorin förmåner vid förtida pensionering, ställer sig den hänskjutande domstolen frågan om inte dessa pensioner snarare borde betraktas som förmåner vid ålderdom. Den anser i detta sammanhang att det måste fastställas huruvida en klassificering av en förmån såsom tillhörande en av de i artikel 3 i förordning nr 883/2004 uppräknade grenarna av det sociala trygghetssystemet som gjorts av den behöriga nationella myndigheten i den förklaring som den berörda medlemsstaten ska anmäla enligt artikel 9 i nämnda förordning är att betrakta som definitiv, eller om den kan bli föremål för prövning i nationella domstolar.
- 25 Den hänskjutande domstolen påpekar att om övergångspensionen kvalificeras som förmån vid ålderdom så gäller regeln om sammanläggning av perioder enligt artikel 6 i förordning nr 883/2004.
- 26 Om övergångspensionen däremot tillhör kategorin förmåner vid förtida pensionering uppkommer frågan huruvida det är förenligt med det skyddssyfte avseende social trygghet som följer av artikel 48 a FEUF att i enlighet med artikel 66 i förordning nr 883/2004 utesluta en tillämpning av regeln om sammanläggning av perioder.
- 27 Mot denna bakgrund beslutade Sąd Apelacyjny w Gdańsku (Appellationsdomstolen i Gdansk) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
- ”1) När en medlemsstat i en förklaring, med tillämpning av artikel 9 i förordning nr 883/2004, har angett att en förmån tillhör en av de grenar av det sociala trygghetssystemet som räknas upp i artikel 3 i förordning nr 883/2004, får då en nationell myndighet eller domstol ompröva denna klassificering?
- 2) Är en övergångspension i den mening som avses i [lagen om övergångspension] en förmån vid ålderdom i den mening som avses i artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004?
- 3) Uppfylls det skyddssyfte som följer av artikel 48 a [FEUF] på området för social trygghet när en tillämpning av regeln om sammanläggning av försäkringsperioder utesluts vid prövningen av rätt till förmåner vid förtida pensionering (artikel 66 och skäl 33 i förordning nr 883/2004)?”

Prövning av den första frågan

- 28 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida en klassificering av en social förmån såsom tillhörande en av de i artikel 3 i förordning nr 883/2004 uppräknade grenarna av det sociala trygghetssystemet som gjorts av den behöriga nationella myndigheten i den förklaring som medlemsstaten har upprättat i enlighet med artikel 9.1 i nämnda förordning är att betrakta som definitiv, eller om den kan bli föremål för prövning i nationella domstolar.
- 29 Vad beträffar den förklaring som ska anmälas enligt artikel 9.1 i förordning nr 883/2004 har EU-domstolen slagit fast att medlemsstaterna är skyldiga att avge förklaringar med angivande av den lagstiftning och de system som avser de sociala trygghetsförmåner som omfattas av det materiella tillämpningsområdet för denna förordning och som medlemsstaterna är skyldiga att följa samtidigt som de iakttar de krav som följer av artikel 4.3 FEU (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2016, kommissionen/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 36).
- 30 Det följer nämligen av principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU att samtliga medlemsstater, i samband med den förklaring som avses i artikel 9.1 i förordning nr 883/2004, ska göra en omsorgsfull granskning av sina egna sociala trygghetssystem och vid behov, när granskningen slutförts, förklara att de omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2016, kommissionen/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 37 och där angiven rättspraxis).
- 31 Denna förklaring ger således upphov till en presumtion för att de nationella lagstiftningar som har angetts i förklaringen med stöd av artikel 9 i förordning nr 883/2004 omfattas av det materiella tillämpningsområdet för den förordningen, och i princip är bindande för de övriga medlemsstaterna (dom av den 3 mars 2016, kommissionen/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 38).
- 32 Omvänt så kan den omständigheten att en nationell lag eller annan författning inte har nämnts i den förklaring som avses i artikel 9 i förordning nr 883/2004 inte, i sig, anses visa att denna lag eller författning inte omfattas av tillämpningsområdet för nämnda förordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, punkt 20 och där angiven rättspraxis, och dom av den 19 september 2013, Hliddal och Bornand, C-216/12 och C-217/12, EU:C:2013:568, punkt 46).
- 33 Domstolen har nämligen upprepade gånger slagit fast att distinktionen mellan förmåner som inte omfattas av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 883/2004 och förmåner som omfattas av detta, i huvudsak ska göras utifrån förmånernas grundläggande kännetecken, bland annat syftet och villkoren för beviljande, och inte vara beroende av om en viss förmån kvalificeras som en social trygghetsförmån eller inte i nationell lagstiftning (dom av den 27 mars 1985, Scrivner och Cole, 122/84, EU:C:1985:145, punkt 18; dom av den 11 juli 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, punkt 21, och dom av den 5 mars 1998, Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, punkt 19 och där angiven rättspraxis).
- 34 För att en nationell lagstiftning ska omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 883/2004 krävs det under alla omständigheter att den avser någon av de risker som uttryckligen räknas upp i artikel 3.1 i nämnda förordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 mars 1985, Scrivner och Cole, 122/84, EU:C:1985:145, punkt 19, och dom av den 11 juli 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, punkt 22).
- 35 Eftersom den hänskjutande domstolen ställer sig frågan om förmånen i det nationella målet ska kvalificeras som förmån vid förtida pensionering eller om den utgör en förmån vid ålderdom framgår det i det här fallet att förmånen är knuten till en av de risker som räknas upp i artikel 3.1 i förordning nr 883/2004.

- 36 När det råder osäkerhet om huruvida den behöriga nationella myndigheten har gjort en riktig kvalificering av den sociala förmånen i den förklaring som den upprättat med stöd av artikel 9 i förordning nr 883/2004, ankommer det dock på den medlemsstat som har avgett förklaringen att ompröva huruvida denna kvalificering är välgrundad och vid behov ändra den (se, analogt, dom av den 3 mars 2016, kommissionen/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 39).
- 37 EU-domstolen har i detta sammanhang slagit fast att det alltid kan bli nödvändigt för en nationell domstol som handlägger ett mål som rör nationell lagstiftning, att pröva hur den förmån som är i fråga i målet ska kvalificeras, och i förekommande fall att hänskjuta en tolkningsfråga till EU-domstolen, för att sålunda fastställa om lagstiftningen omfattas av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 883/2004 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2016, kommissionen/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, punkt 43).
- 38 Eftersom klassificeringen av en social förmån, i den mening som avses i förordning nr 883/2004, ska göras av den berörda nationella domstolen, på ett självständigt sätt och utifrån den sociala förmånens grundläggande kännetecken, vid behov medelst hänskjutande av en tolkningsfråga till EU-domstolen, kan klassificeringen av sociala förmåner i den förklaring som lämnats av den behöriga nationella myndigheten med stöd av artikel 9 i nämnda förordning inte anses vara definitiv.
- 39 Huvudsyftet med förordning nr 883/2004, som är att samordna systemen för social trygghet inom ramen för den fria rörligheten för arbetstagare och samtidigt garantera likabehandling i förhållande till de olika nationella lagstiftningarna, skulle nämligen allvarligt äventyras om det stod varje medlemsstat fritt att efter eget skön avgränsa förordningens tillämpningsområde genom att nämna, eller tvärtom låta bli att nämna, vissa sociala förmåner i förklaringen.
- 40 Den första frågan ska således besvaras enligt följande. En klassificering av en social förmån såsom tillhörande en av de i artikel 3 i förordning nr 883/2004 uppräknade grenarna av det sociala trygghetssystemet som gjorts av den behöriga nationella myndigheten i den förklaring som medlemsstaten har upprättat i enlighet med artikel 9.1 i nämnda förordning är inte att betrakta som definitiv. Hur en social förmån ska kvalificeras är en fråga som kan bli föremål för en självständig prövning i den berörda nationella domstolen utifrån den sociala förmånens grundläggande kännetecken, samt vid behov medelst hänskjutande av en fråga till EU-domstolen.

Prövning av den andra frågan

- 41 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida övergångspensionen ska betraktas som en "förmån vid ålderdom" enligt artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004, eller som en "förmån vid förtida pensionering" enligt artikel 3.1 i) i samma förordning.
- 42 Det ska först och främst påpekas att svaret på den frågan är avgörande för handläggningen av en ansökan om övergångspension. Om pensionen ska betraktas som en "förmån vid ålderdom" betyder detta nämligen, med beaktande av att den som vill beviljas en sådan förmån måste ha fullgjort vissa försäkrings-, anställnings-, egenföretagar- eller bosättningsperioder, att den behöriga myndigheten i en medlemsstat, i enlighet med artikel 6 i förordning nr 883/2004, måste beakta alla perioder som har fullgjorts enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat, eller till och med i en annan EES-stat, som om de vore perioder som fullgjorts i den medlemsstat som myndigheten hör till. Om det däremot förhåller sig så att pensionen ska kvalificeras som en "förmån vid förtida pensionering" innebär artikel 66 i förordning nr 883/2004 att regeln om sammanläggning av perioder i artikel 6 i förordningen inte ska tillämpas.
- 43 Vad gäller fastställandet av den i målet aktuella förmånens art, erinrar EU-domstolen om att det framgår av fast rättspraxis att sociala trygghetsförmåner, oberoende av de olika nationella lagstiftningarnas särdrag, ska anses vara av samma art när de har samma föremål och syfte, och då

beräkningsunderlaget och villkoren för beviljande är desamma. Rent formella särdrag ska däremot inte betraktas som grundläggande kännetecken vid klassificeringen av förmåner (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juli 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, punkt 13, dom av den 18 juli 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, punkt 25, och dom av den 11 september 2008, Petersen, C-228/07, EU:C:2008:494, punkt 21).

- 44 EU-domstolen har funnit att för att skilja mellan de olika slagen av sociala trygghetsförmåner ska man beakta den risk som täcks av respektive förmån (dom av den 18 juli 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, punkt 27, och dom av den 19 september 2013, Hliddal och Bornand, C-216/12 och C-217/12, EU:C:2013:568, punkt 52).
- 45 De ”förmåner vid ålderdom” som avses i artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004 utmärks sålunda huvudsakligen av att de syftar till att tillförsäkra personer, som lämnar sin anställning då de uppnått en viss ålder och som inte längre är skyldiga att stå till arbetsmarknadens förfogande, medel för deras försörjning (dom av den 5 juli 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, punkt 14).
- 46 När det däremot gäller ”förmåner vid förtida pensionering” kan det konstateras att även om de visserligen uppvisar vissa likheter med ”förmåner vid ålderdom” med avseende på deras föremål och syfte – nämligen bland annat att tillförsäkra personer som uppnått en viss ålder medel för deras försörjning – skiljer sig nämligen de förstnämnda förmånerna från de sistnämnda bland annat genom att de har ett arbetsmarknadspolitiskt syfte då de bidrar till att frigöra tjänster som innehas av anställda som är nära att gå i pension till förmån för yngre personer som saknar arbete. Denna målsättning har uppkommit mot bakgrund av den ekonomiska kris som drabbat Europa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juli 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, punkterna 16 och 17). I en situation där ett företag upphör med sin ekonomiska verksamhet bidrar beviljandet av en sådan förmån på samma sätt till att minska antalet arbetstagare som omfattas av systemet med arbetslöshetsförsäkring (se, analogt, dom av den 11 juli 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, punkt 31).
- 47 Av detta följer att förmånerna vid förtida pensionering i större utsträckning är kopplade till den ekonomiska krisen, omstrukturering, uppsägningar och rationalisering.
- 48 Det ska dessutom framhållas att även om lagstadgad förtida pension inte, innan förordning nr 883/2004 trädde i kraft, omfattades av tillämpningsområdet för den lagstiftning som är tillämplig på systemen för social trygghet för migrerande arbetstagare, definieras begreppet ”förmån vid förtida pensionering” numera i artikel 1 x i nämnda förordning såsom alla kontantförmåner som inte är förmåner vid arbetslöshet och förtida förmåner vid ålderdom som från och med en bestämd ålder utges till en arbetstagare som har minskat sin yrkesverksamhet, upphört att vara yrkesverksam eller för tillfället inte är yrkesverksam, fram till den ålder då denne kan få ålderspension eller förtida pension, och vilka inte innebär något krav på att stå till arbetsförmedlingens förfogande i den behöriga staten.
- 49 I samma bestämmelser anges att en ”förmån vid förtida pensionering” skiljer sig från ”en förtida förmån vid ålderdom” genom att den sistnämnda beviljas före den ålder som normalt krävs för rätt till ålderspension och antingen utges även när denna ålder har uppnåtts, eller ersätts med en annan förmån vid ålderdom.
- 50 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som det ska prövas om en sådan förmån som den som är i fråga i det nationella målet är att betrakta som en ”förmån vid ålderdom” enligt artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004 eller som en ”förmån vid förtida pensionering” enligt förordningens artikel 3.1 i.

- 51 Vad gäller för det första föremålet för och syftet med den förmån som är i fråga i det nationella målet konstaterar EU-domstolen att det framgår av artikel 3 i lagen om övergångspension, och framför allt av artikel 3.1 och 3.3, att övergångspensionen gäller arbetstagare som har utfört arbeten förenade med risker under särskilda omständigheter, som kan leda till kroniska hälsobesvär eller som trots tekniska framsteg ställer krav på särskilda fysiska och psykiska egenskaper som, till följd av åldrandeprocessen begränsas eller försämras före uppnående av pensionsåldern, så att fullgörandet av deras arbetsuppgifter försvåras, eller arbetstagare som inte längre kan säkerställa utförandet av arbete av särskild art, såsom arbete som innebär särskilt ansvar eller särskilda egenskaper, och som till följd av nedsatta fysiska och psykiska egenskaper på grund av ålder, inte längre kan utföra arbetet utan att äventyra andra människors liv och hälsa.
- 52 Även om den som erhåller övergångspension, precis som den arbetstagare som erhåller en förmån vid förtida pensionering enligt artikel 1 x i förordning nr 883/2004, a priori har upphört att vara yrkesverksam eller för tillfället inte är yrkesverksam, fram till den ålder då denne kan få ålderspension, kvarstår det faktum att övergångspensionen inte är kopplad till situationen på arbetsmarknaden i en kontext av ekonomisk kris, och inte heller till ett företags ekonomiska kapacitet inom ramen för en omstrukturerings, utan endast till beskaffenheten hos arbetet, vilket kan vara ett arbete av särskild art eller ett arbete som utförs under särskilda omständigheter.
- 53 Dessutom finner domstolen att eftersom den nationella lagstiftningen i fråga innehåller en uttrycklig hänvisning till arbetstagarnas åldrande men inte något omnämnande av någon målsättning att frigöra tjänster till förmån för yngre personer, förefaller den förmån som det nationella målet handlar om i större utsträckning vara kopplad till förmåner vid ålderdom.
- 54 Domstolen konstaterar vidare vad gäller beräkningsunderlaget för den berörda förmånen att det i princip framgår av beslutet om hänskjutande att övergångspensionsbeloppet bestäms i förhållande till ålderspensionsbeloppet, då artikel 14.3 i lagen om övergångspension preciserar att övergångspensionsbeloppet inte kan understiga det lägsta ålderspensionsbeloppet enligt lagen om avgångspension. Dessutom föreskrivs i artiklarna 18, 19 och 20 i lagen om övergångspension en rätt till vårdbidrag, efterlevandepension och bidrag till begravningskostnader, enligt samma villkor som de som uppställs i lagen om avgångspension.
- 55 Slutligen konstaterar domstolen, vad gäller villkoren för att bevilja den berörda förmånen, att de allmänna villkoren avseende ålder, tjänstetid och styrkande av långa avgiftsbelagda och icke-avgiftsbelagda perioder som uppställs i artikel 4 i lagen om övergångspension i princip är de krav som ställs för att beviljas förmåner vid ålderdom, vilka skiljer sig från de villkor som i allmänhet gäller för att beviljas förmåner vid förtida pensionering.
- 56 När det gäller själva förlusten av rätten till övergångspension framhåller domstolen att även om det framgår av artikel 16 i lagen om övergångspension att rätten till sådan pension upphör dagen före den dag då rätten till ålderspension inträder, innehåller handlingarna i målet vid domstolen dock inga uppgifter som göra det möjligt att utesluta att det rör sig om en förtida förmån vid ålderdom i den mening som avses i artikel 1 x i förordning nr 883/2004 med hänsyn till att övergångspensionen utges även när normal pensionsålder har uppnåtts, eller med hänsyn till att övergångspensionen ersätts med en annan förmån vid ålderdom.
- 57 Under dessa omständigheter ska det konstateras att det framgår såväl av föremålet för som av syftet med den aktuella förmånen, samt av dess beräkningsunderlag och dess villkor för beviljande, att en sådan förmån hänför sig till den risk vid ålderdom som avses i artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004, vilket betyder att regeln om sammanläggning av perioder är tillämplig på den.
- 58 Följaktligen ska den andra frågan besvaras så, att en sådan förmån som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen ska betraktas som en "förmån vid ålderdom" i den mening som avses i artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004.

Prövning av den tredje frågan

- 59 Med hänsyn till det svar som lämnats på de två första frågorna saknas anledning att besvara den tredje frågan.

Rättegångskostnader

- 60 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

- 1) En klassificering av en social förmån såsom tillhörande en av de grenar av det sociala trygghetssystemet som räknas upp i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, som gjorts av den behöriga nationella myndigheten i den förklaring som medlemsstaten har anmält i enlighet med artikel 9.1 i nämnda förordning är inte att betrakta som definitiv. Hur en social förmån ska kvalificeras är en fråga som kan bli föremål för en självständig prövning i den berörda nationella domstolen utifrån den sociala förmånens grundläggande kännetecken, samt vid behov medelst hänskjutande av en tolkningsfråga till EU-domstolen.
- 2) En sådan förmån som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen ska betraktas som en "förmån vid ålderdom" i den mening som avses i artikel 3.1 d i förordning nr 883/2004.

Underskrifter